

L'hospice et le phare de Honfleur, (1886, olieverf op doek, 66,7 x 81,9 cm) één van de schilderijen van Georges Seurat die te zien zijn in museum Kröller-Müller

NATIONAL GALLERY OF ART WASHINGTON DC

Dronken van het licht in Honfleur

Advertentie

TAXATIE MUZIEKINSTRUMENTEN

Expert Tim Ingles
bezoekt Amsterdam op
Donderdag 5 juni 2014

Inlichtingen
020 894 6106
+44 20 7042 7337
office@ingleshayday.com
www.ingleshayday.com

INGLES & HAYDAY
FINE INSTRUMENTS

Beeldende kunst

Museum Kröller-Müller
biedt een mooi overzicht
van pointillist Seurat.

Door **Sandra Smets**

Nu begrijp ik voor het eerst niets meer van U", schreef Bob Kröller aan zijn moeder Helene Kröller-Müller toen zij in 1922 het schilderij *Le Chahut* ("Het rumoer") van Georges Seurat kocht. Hoe kon het dat zijn moeder, die enkel spirituele kunst verzamelde, viel voor een dertig jaar oud schilderij met ordinaire cancan-danseressen? Bobs verontwaardiging, mooi opgetekend in de biografie van zijn moeder door Eva Rovers, is begrijpelijk. De spirituele verdieping die Helene Kröller-Müller nota bene zo miste bij haar oppervlakkig geachte kinderen - ook Bob - zocht ze in de kunst. Impressionisme was te wuf, expressionisme te persoonlijk, maar daartussen vond ze het symbolisme dat via stileringen de onstoffelijke waarheid achter het alledaagse zocht. En ja, daar paste de Franse pointillist Seurat bij, die licht in stippen opdeelde

om niet alleen de zon te voelen, maar ook om zo een hogere waarheid te vangen.

Seurats aanpak is deze zomer te zien in een solotentoonstelling in het Kröller-Müller Museum. Dat is uitzonderlijk: exposities van Seurat zijn lastig te organiseren vanwege zijn opvallend kleine nalatenschap. Door zijn bewerkelijke stippeltechniek deed hij soms wel een jaar over één doek - hij hoefde er niet van te leven, rijke ouders - en ook bleef zijn oeuvre klein doordat hij al op zijn 31ste stierf. Het maakte vroeg een einde aan de carrière van een ambitieus en zwijgzaam man, die door zijn hoge hoed en serieuze natuur van Degas de bijnaam 'de notaris' kreeg.

Net als zijn impressionistenvrienden legde Seurat graag het moderne Parijs vast - treinen, stoomschepen, een onaffe Eiffeltoren die hij liet baden in pointillistisch fonkelende zonlicht. "Sommers ging hij naar de kust om zich 'te bezatten aan het licht". Dat leverde verlaten en zonovergoten havengezichten op die ook Helene aankocht - en die beter dan de verleidelijke danseressen op *Le Chahut* aansloten op haar meditatieve smaak.

Toch waren juist zijn figuurstukken het meest ambitieus: complexe composities, gestileerde mensfiguren, groot formaat. Hij maakte er maar zes, waaronder *Le Chahut*. *La Grande Jatte* - zijn beroemdste figuurstuk met wandelende mensen tussen de bomen in een park - liet Helene

CV

G. Seurat

De Parijse schilder **Georges Seurat** (1859 - 1891) geldt met Paul Signac als grondlegger van het neo-impressionisme. Hij ontwikkelde de nieuwe stippel-schilderstijl, het pointillisme, om het losse impressionisme een gedegener basis te geven. In taal maakt hij zo'n vijftig schilderijen. Op zijn 31e stierf hij, vermoedelijk aan difterie.

Kröller-Müller passeren, te duur (verkocht voor vijftigduizend gulden). Eeuwig zonde en nu het absolute topstuk van het Art Institute in Chicago. Het kon ook niet worden geleend voor deze tentoonstelling. „Alsof je de Nachtwacht vraagt", aldus directeur Lisette Pelsers. Wel hangt er een ander doorwrocht figuurstuk, uit Musée d'Orsay: *Le Cirque*, een soort zusje van *Le Chahut*. Ze hebben dezelfde warme kleurbalans van complementaire kleurstippen vanuit Seurats natuurkundige visie dat kleur zich in het oog mengt.

Maar als je eenmaal voor die twee figuurstukken staat, zijn ze toch wel heel zonderling: zo schematisch, gekunsteld - je moet ervan houden. Toch kun je niet om *Le Cirque* heen en maakt het schilderij de tentoonstelling compleet genoeg om, ook zonder *Grande Jatte*, Seurat ten volle te doen begrijpen. De expositie belicht hem van alle kanten: doorwerkte figuurstukken, lichte havengezichten, zwart-wit te schetsen. Seurats pointillisme veroorzaakte een ware stippelmode, in het museum mooi te zien in een nevententoonstelling *Naar Seurat*. Soms werd gestippeld om tot ornamentale stileringen te komen (Jan Toorop), dan weer bijna expressionistisch bruut (Leo Gestel), als lichttoetsen oplossend in leegte (Johan Thorn-Prikker) of zo noest doorstippend (Théo van Rysselberghe) dat je de oneerbiedige gedachte krijgt dat gewoon lijnen best hadden

OVERPEINZINGEN 1575

Sport en spel

Soms brengt Google je een verrassing. Het is bijvoorbeeld Valentine's Day. Er staat een toegepaste plaatje bij, een beetje aan de guttige kant, maar dat hoort zo sinds Mickey Mouse in de wereldgeschiedenis van de tekenkunst is opgenomen. En op 19 mei was het weer zo ver. Het was veertig jaar geleden dat de Hongaar Ernő Rubik zijn eerste wonderkubus heeft voltooid. Een dag die het herdenken waard is. Google had er een mooie, meteen herkenbare afbeelding aan toegevoegd en als je verder klikte kon je allerlei wetswaarden over dat wonder spelgoed lezen. Een wonder was het en dat is het gebleven.

Weten jongere generaties nog wat deze kubus feitelijk is? Het ding bestaat uit 27 verschillende gekleurde blokjes die aan elkaar zijn verbonden maar waarvan je de volgorde toch kunt verbreken door aan de kubus te draaien. De bedoeling is dat op die manier alle kanten van de kubus harmonisch gekleurd worden. Maar als je aan één kant de harmonie had bereikt was de kans groot dat die aan de andere kant was verstoord. Hoe blijven die blokjes beweegbaar aan elkaar vastzitten? Hoe verzin je dit principe? Ik hoop dat ik het goed en begrijpelijk uitleg. In ieder geval was het om gek van te worden.

Bovendien heeft deze kubus één eigenschap die voor zulk soort ontspanningsapparatuur onmisbaar is: hij wekt bezetenheid. Ben je eenmaal begonnen dan kan bij wijze van spreken niets je ervan afhouden om het werk tot een goed einde te brengen. En zo zag je vanaf 1974 steeds meer mensen in cafés, in het openbaar vervoer, zelfs op partijjes fanatiek met hun kubusje in de weer.

Als veel mensen op hetzelfde hun uiterste best doen, ontstaan de wedstrijden en de records. De eerste wereldkampioenschappen kubusdraaien zijn gehouden in 1982 en met 22,95 seconden gewonnen door de Amerikaan Minh Tai. Onze landgenoot Guus Razoux Schulte werd tweede, iets minder dan twee seconden langzamer. Het meest recente record is vorig jaar gevestigd door Mats Valk, weer een Nederlander. Hij had er 5,55 seconden voor nodig. Allemaal volgens de Wikipedia.

Als de mensen hun uiterste best doen om op een bepaald gebied de beste te worden, ontstaan onvermijdelijk de overtredingen en de excessen. Denk bijvoorbeeld aan Lance Armstrong. Ik vind het tragisch dat je je uiterste best doet om zo vaak en verpletterend mogelijk de Tour de France te winnen en dan de geschiedenis ingaat als de kampioen dopgebruiker. Bij het draaien aan deze kubus lijkt me bedrog niet mogelijk. Je wordt gedwongen tot eerlijkheid, dat is een van de geniale aspecten. Maar wie er eenmaal door bezeten is, loopt de kans een kubus-arm te krijgen. Wat sinds het begin van het digitale tijdperk een muisarm wordt genoemd. Daar hoor je trouwens ook steeds minder over.

Tot dusver is deze kubus de laatste bijdrage tot het wereldwedstrijdwezen. Ontzettend lang geleden is het waarschijnlijk begonnen met het hardlopen en hoogspringen. Daaraan hebben we de Olympische Spelen te danken. Na de uitvinding van het voetbal hebben we nu het WK waarvoor deze keer hele Braziliaanse steden worden verbouwd. In Athene hebben ze aan de Spelen een mooi vliegveld te danken. In Amsterdam het Olympisch Stadion

met het prachtige, wijde plein ervoor sport deelt zich mee aan de stedeboer industrie, de nationale eer.

Alleen de oorlog heeft zich aan invloed onttrokken. Voetbal nog, zei Rinus Michels. Maar tijdens de Joegoslavische burgeroorlog de Ajaxspeler Velobor Vasovic voor: dat de strijd in de stadions zou worden slecht, werd hij onbedaarlijk uitgelokt. Ik vond dat toen dom van die mens Sport kan ongetofelijk gezond zijn, vgevend, nog veel meer, maar het is 1 geval geen vreedzame bezigheid. Hoer altijd om dat een partij wint, en vzen is vernederend, wat de verlieze het publiek nog eens extra wordt inperd. Als jongen heb ik eens een Ne land-België gezien waarbij 'wij' met wonnen. Het publiek begon Tient T Toen vond ik dat elke wedstrijd in e lijk spel moest eindigen, en dat vinc genlijk nog. Michels heeft gelijk. Sport kan leide oorlogsachtige toestanden, en het c keerde is in ieder geval nog nooit v toond. Sommige mensen denken de draaien aan Rubiks kubus een spel Nee, het vergt talent en bekwaamhe is een sport en daarom worden er k oenschappen gehouden. Stel je voor wereldkampioenschap Monopoly oi zenborden. Daarvoor zou je de val v dobbelstenen moeten beïnvloeden. kan niet, tenzij je vals speelt, en dat niet in de sport.

S.Montag

Femme au manchon (1884, krijt/papier, 30 x 23 cm)

KRÖLLER-MÜLLERMUSEUM, OTTERLO

Arbre et homme (1884, contékrijt, 61,5 x 47,5 cm)

VON DER HEIJD-MUSEUM, WUPPERTAL

volstaan. Want hoe mooi zo'n natuurkundig bedachte stippenleer ook klinkt, het gevaar van een keurslijf ligt op de loer. Juist door die neventoonstelling zie je hoe Seurat dat gevaar beter ontlied dan sommige anderen. Elk doek gaf hij een eigen stemming waarbij hij behalve het licht ook composities opdeelde, in gestileerde vormen. Seurat geloofde dat de zichtbare wereld een afspiegeling was van een hogere ideeënwereld. Daarom abstraherde hij het leven van alledag, toevalligheden weglatend, hopeno zo die hogere wereld te benaderen. Dar zie je aan *Le Chahut* en *Le Cirque*: alles opgebroken om met lijnen nieuwe ruimtes op te bouwen, perspectieven trotserend, steeds in een uitgebalanceerd kleurenspectrum als een bijna goddelijk licht. Ze ogen ambitieus. Nooit deed hij aan sjeu zoals Lautrec die wellustig zijn onderwerp in doek en danseressen in grillig zinnelijke tekenlijnen verbeeldde. Misschien past Seurats gereserveerdheid bij hoe hij zijn minnares verborgen hield voor de buitenwacht. Vlees en bloed ontstijgend, zocht hij het hogere - zelfs bij de cancan. Frivoliteit, die beschuldiging kon Helene Kröller-Müller makkelijk weerleggen.

Seurat, Meester van het pointillisme.
T/m 7 sept in Kröller-Müller, Otterlo.
Int: kroellermuller.nl

●●●●●

BAMBOE
HET NIEUWE KATOEN
Zachter • Frisser • Duurzamer

**NU bij iedere aankoop vanaf 30,-
GRATIS 2 paar bamboesokken**
(t.w.v. 12,95)

(geen verzendkosten vanaf 15,-
altijd gratis omruilen)

bestel online op www.greendaddy.nl
Gebruik de cadeaubon-codes **SOKH** (herensokken)
of **SOKD** (damesokken)

GREEN daddy

bamboo for him &
www.greendaddy.nl